

Μ. Μελιρρύτου: «Η Ορθοδοξούσα Γερμανία»

Κριτική Βιβλιοπαρουσίαση

Το όνομα του ηπειρωτικής καταγωγής Ιατρού Μ. Μελίρρυτου, ο οποίος κατά το β' ήμισυ του 19ου αιώνας εγκατεστάθη στην ιστορική και παλαιά ελληνορθόδοξη κοινότητα Μαρωνείας όπου άσκησε ευόρκως το λειτούργημά του, έχει συνδεθεί ακατάλυτα και ανεξίτηλα μέσα στο διάβα του χρόνου με την ιστορία της Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας και των υπό την εκκλησιαστική δικαιοδοσία αυτής υπαγομένων ελληνορθόδοξων κοινοτήτων, επειδή κατά την διάρκεια της δεκαπενταετούς περίπου διαβιώσεώς του στην Μαρώνεια συνεδέθη με τον τότε Μητροπολίτη Μαρωνείας Άνθιμο (1865-1877) και κατόπιν της ευλογίας και αδείας του ερεύνησε και κατέγραψε πλείστα όσα ιστορικά, εθνολογικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία τα οποία, αφού διεσταύρωσε επί τη βάσει των προσωπικών χειρογράφων σημειώσεων του Μαρωνείας Ανθίμου, εξέδωσε «αδεία της του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας» στην Κωνσταντινούπολη, εν έτει 1871, στο «πονημάτιον», όπως ο ίδιος το χαρακτηρίζει, υπό τον τίτλο: «Περιγραφή Ιστορική και Γεωγραφική Υπ' Εκκλησιαστικήν Έποψιν της Θεοσώστου Επαρχίας Μαρωνείας».

Εάν όμως ο ηπειρώτης Ιατρός Μ. Μελίρρυτος είναι γνωστός στους ενασχολούμενους περί την ιστορία της Θράκης και ειδικότερα της Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας Ιστορικούς ή ιστοριοδίφες και ερευνητές λόγω του ως άνω ιστορικού πονήματός του, εντούτοις είναι παντελώς άγνωστο το έτερο θεολογικού περιεχομένου μικρό πονημάτιό του εν είδει φυλλάδος, το οποίο εξέδωσε κατά μήνα Αύγουστο του έτους 1871, υπό τον τίτλο «Η Ορθοδοξούσα Γερμανία».

Το θεολογικό αυτό πονημάτιο, το οποίο ανήκε στην τεράστια αριθμητικώς και αξιολογώτατη ποιοτικώς προσωπική συλλογή του αιιδίμου Μεγάλου Οικονόμου του Οικουμενικού Πατριαρχείου Ιερέως Μελετίου Σακκουλίδη (1926-2009), την οποία κατά ένα μεγάλο μέρος αυτής προσέφερε στο Γενικό Ελληνικό Προξενείο της Κωνσταντινουπόλεως, όπου φυλάσσεται επιμελώς, εγράφη και δημοσιεύθηκε από τον Μ. Μελίρρυτο κατά μήνα Αύγουστο του 1871 και απευθύνεται προς τους λεγομένους «Παλαιοκαθολικούς» της Γερμανίας.

Ο Μ. Μελίρρυτος συνέγραψε και απέστειλε στο Μόναχο της Βαυαρίας εν είδει επιστολής ένα ευσύνοπτο κείμενο θεολογικού περιεχομένου, το οποίο θα ηδύνατο να χαρακτηριστεί και ως μικρά «κατήχησις», αφού προηγουμένως είχε μελετήσει στην φημισμένη εφημερίδα «Νεολόγος» ένδεκα άρθρα θεολογικού περιεχομένου, τα οποία είχαν αναδημοσιευθεί εκ της εφημερίδος «Ελεύθερος Τύπος» της Βιέννης και προφανώς είχαν συνταχθεί από τους αντιπαπικούς Παλαιοκαθολικούς της Γερμανίας. Επ' αυτών ακριβώς των ένδεκα άρθρων ο Μ. Μελίρρυτος διατυπώνει τις θεολογικές παρατηρήσεις του εν είδει επιστολιμαίας αναφοράς.

Εν προκειμένω δε και προς της παρουσιάσεως των επί των ειρημένων ένδεκα άρθρων θεολογικών παρατηρήσεων του Μ. Μελίρρυτου, άξιο μνείας είναι να επισημανθεί ότι η λεγόμενη «Παλαιοκαθολική Εκκλησία» είναι γέννημα του β' ημίσεως του 19ου αιώνας και αποτελεί κοινότητα χριστιανικών εκκλησιών. Πολλές εξ αυτών ήταν οι γερμανόφωνες εκκλησίες, οι οποίες απεσχίσθησαν από την «Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία» κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1870 εξαιτίας της καθιερώσεως του δόγματος περί του «αλαθήτου» του Πάπα Ρώμης, όπως αυτό θεσπίσθη υπό της Α' Βατικανής Συνόδου (1869-1870).

Ο όρος «Παλαιοκαθολικοί» πρωτοχρησιμοποιήθηκε το έτος 1853 για να προσδιορισθούν τα μέλη της έδρας της Ουτρέχτης που δεν ανήκαν στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του Πάπα Ρώμης. Σήμερα, παρόλο που οι ευρωπαϊκές παλαιοκαθολικές εκκλησίες ανήκουν στην «Ένωση της Ουτρέχτης», η οποία ιδρύθηκε με την Διακήρυξη της Ουτρέχτης το έτος 1889 και βρίσκεται σε πλήρη κοινωνία με την Αγγλικανική Εκκλησία, υπάρχουν και πολλές άλλες, οι οποίες είναι ανεξάρτητες και ιδιαίτερα στις Η.Π.Α.

Ο Μ. Μελίρρυτος στο προλογικό σημείωμα της επιστολιμαίας αναφοράς του προς τους Παλαιοκαθολικούς της Γερμανίας γράφει τα εξής: *«της υπ' εμού γραφείσης και πεμφθείσης επιστολής εις Μόναχον (Βαυαρίας) προς την εκείσε Αντιπαπικήν Προεδρείαν των κατά του Αναμαρτήτου του Πάπα συμμαχησάντων αδελφών ημών Ορθοδόξων, ήδη ονομασθησομένων Καθολικών, ζητούντων την αρχαίαν καθολικήν οδόν, και ίνα μη υποπέσωσιν εκ του λεγομένου αλανθάστου εις το λελανθασμένον, τουτέστιν εις νέαν πλάνην, έκτρινα καλόν, εγώ ο ταπεινός απόμαχος Έλληνας, ως θρέμμα εν μέρει της Γερμανίας, να είπω εις τους φιλελευθέρους και φιλανθρώπους Γερμανούς, όσα ενόμισα κατ' εμήν γνώμην κατάλληλα, ουχί συμβουλευών (άπαγε!) αλλ' υπενθυμίζων αυτοίς το συμφέρον· καθότι, ο σοφόν έλαθε τούτο παιδίον εύρετο...*

Μολονότι εσπουδάσαμεν εν τη νεότητι ημών μέρη τινά της Ορθοδόξου Θεολογίας, και ύστερον αφιερώθημεν εις την σπουδήν της του Ασκληπιού τέχνης, ην τινα και επαγγελόμεθα, νομίζομεν και ευελπιστούμεν, ότι η εν Μονάχω σοφωτάτη κατά του αλανθάστου των Παπών ιερά, αγία και από Θεού εκλεχθείσα σήμερον Ομήγυρις θέλει λάβει υπ' όψιν αυτής, του ταπεινού και αναξίου δούλου της Έλληνας, την εν είδει αναφοράς προτεινομένην παρατήρησίν μου επί των 11 Άρθρων αυτής, άτινα μέλλουσι να εξετασθώσιν όσον ούπω· αν δε δεν εγκρίνη τι των προτεινομένων ας τ' απορρίψη πάντα, και ας δώση ακρόασιν εις τας γενησομένας ίσως κατόπιν των σοφωτέρων Ελλήνων παρατηρήσεις· διότι προβλέπω με τον μικρόν μου νουν, ότι ήγγικεν η ώρα, καθ' ότι η Ορθοδοξία αναλάμψει, κατά τας προρρήσεις των προπατόρων ημών, εκ της Γερμανίας, πρώτον, και εκείθεν θα διαδοθή εις όλα τα άλλα αιρετικά χριστιανικά κράτη».

Στο πρώτο άρθρο οι Παλαιοκαθολικοί διακηρύττουν ότι η κοινότητά τους θα πρέπει να εκλέγει τους ποιμένες της, όπως συνέβαινε στην αρχαία Εκκλησία και σύμφωνα με την επικρατούσα πρακτική των Ισραηλιτών και των Διαμαρτυρομένων. Ο Μ. Μελίρρυτος συμφωνεί με την ως άνω διατυπωμένη θέση των παλαιοκαθολικών αλλά ασκεί κριτική διότι οι Γερμανοί δεν επικαλούνται την «αρχέτυπον Αποστολικήν Εκκλησίαν» λησμονούντες τους Ορθοδόξους Ανατολικούς Χριστιανούς Έλληνες, γράφων: *«...άραγε διότι είμεθα μακράν υμών γεωγραφικώς δεν μας ενθυμήθητε, ή*

διότι έχοντες σκοπόν να ενωθήτε μεθ' ημών, δεν το είπατε, μόνον και μόνον διά να μη ταραΐξητε επί του παρόντος τους μέχρι τούδε καθ' Ελλήνων δεδιδαχμένους υπό των Ιησουϊτών Καθολικούς Γερμανούς, έως ου τους προδιαθέσητε, και ύστερον τους είπητε την αλήθειαν, «ότι η αληθής χριστιανική πίστις ευρίσκεται αλάνθαστος και αμόλυντος εις μόνους τους Έλληνας, από τους οποίους όλα τα έθνη την παρέλαβον, και τρέξατε προς ανατολάς, ότι εξ Ανατολής ανέτειλεν ο ήλιος της δικαιοσύνης;». Αν τούτο, σας συγχαρούμεν, αλλά μη λησμονήσητε ότι παρ' ημίν η χριστιανωσύνη διαμένει ως την παρέδωκαν ημίν οι Απόστολοι του Σωτήρος Χριστού».

Στην κατά το δεύτερο άρθρο διακήρυξη των Παλαιοκαθολικών ότι οι κληρικοί τους θα λαμβάνουν ορισμένη μισθοδοσία προκειμένου να ζουν ευσχημόνως, ο Μ. Μελίρρυτος επαινεί τον αγαθό σκοπό τους επισημαίνοντας ότι και οι Ορθόδοξοι κληρικοί πάντοτε ελάμβανον από την εκκλησιαστική κοινότητα λιτό χρηματικό ποσό ώστε να ζουν αξιοπρεπώς και να μη παρεκτραπούν ποτέ σε απάνθρωπες ανοσιουργίες, στις οποίες προέβη το καθολικό ιερατείο «καταφρονήσαν παν ιερόν και όσιον».

Οι Γερμανοί Παλαιοκαθολικοί διά του τρίτου άρθρου καταργούν «το άγαμον» του ιερού κλήρου επιτρέποντας στους ιερείς τους να νυμφεύονται. Ο Μ. Μελίρρυτος επαινεί με θαυμασμό το διάβημα τούτο, το οποίο κρίνει ως σύμφωνο προς την Ορθόδοξη πίστη και παράλληλα ασκεί σκληρή κριτική στην επιβολή από την Δυτική Εκκλησία της «καθολικής αγαμίας» σε όλες τις βαθμίδες του ιερού κλήρου αναφέροντας τα καταγεγραμμένα και όντως δυσεβή έκτροπα των Ιησουϊτών έναντι των γυναικών κυρίως κατά την περίοδο του Μεσαίωvος.

Η λίαν βραχεία και περιεκτική πρόταση στο τέταρτο άρθρο, ότι «οι σύλλογοι των κανονικών καταργούνται», σχολιάζεται υπό του Μ. Μελίρρυτου, ο οποίος υπογραμμίζει ότι ουδέποτε η Ορθόδοξη κατ' Ανατολάς Εκκλησία εδέχθη τέτοιους κρύφιους συλλόγους και όταν κατά το έτος 1870 ορισμένοι ιερείς στην Αθήνα επεχείρησαν να ιδρύσουν σύλλογο ιερωμένων με αγαθούς σκοπούς, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος αντέδρασε άμεσα.

Στο ευσύνοπτο σχολιασμό του θίγει και το ζήτημα του νέου ημερολογίου, το οποίο απορρίπτει, και καταλήγει με την φιλάδελφη προτροπή προς τους Γερμανούς Παλαιοκαθολικούς: «Προσέλθετε δε προς ημάς και σας δεχόμεθα με ανοικτάς αγκάλας, μη λοξοδρομείτε (zig zag) διά να φθάσητε εις την αληθινήν πίστιν, την οποίαν πρόκειται να ζητήσητε εντός ολίγου».

Στο πέμπτο άρθρο οι Παλαιοκαθολικοί θίγουν το ιδιαίζόντως σοβαρό ζήτημα λειτουργικής και λατρευτικής φύσεως για την γλώσσα στην οποία θα τελείται η θεία λειτουργία, εάν ληφθεί υπόψιν ότι η «Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία» μέχρι και κατά την Β' Βατικανή Σύνοδο επέβαλε την τέλεση της θείας λειτουργίας μόνο στην λατινική γλώσσα. Έτσι οι Γερμανοί Παλαιοκαθολικοί ορίζουν ότι η θεία λειτουργία καθώς και η διδασκαλία πάντων των εκκλησιαστικών κλάδων στα ιεροσπουδαστήρια θα γίνεται στην γλώσσα της κοινότητος, ήτοι στην γερμανική. Ο Μ. Μελίρρυτος με ορθόδοξη θεολογική γραφή τοποθετείται αναφέροντας ότι στην Ορθόδοξη κατ' Ανατολάς Εκκλησία των Ελλήνων η θεία λειτουργία και πάσα ιεροπραξία τελούνται στην ελληνική γλώσσα, ενώ σε όλους τους λοιπούς Ορθοδόξους λαούς άνευ ουδεμίας καταπιεστικής απαγορεύσεως «εις τας εγχωρίους αυτών γλώσσας».

Ασκή έντονη κριτική στους Πάπες της Ρώμης, οι οποίοι καθιέρωσαν ως απολύτως υποχρεωτική την λατινική γλώσσα ακόμη και στα έθνη, τα οποία δεν την εγνώριζαν, και καταλήγει γράφων: *«και κατά τούτο σας επαινούμεν, και σας ευρίσκουμεν συμφώνους με την διάταξιν των ιερών Αποστόλων του Χριστού, οίτινες εν τη ημέρα της Πεντηκοστής ελάλουν τας διαφόρων εθνών γλώσσας...»*.

Οι Παλαιοκαθολικοί Γερμανοί στο έκτο άρθρο ορίζουν ότι όλες οι λειτουργίες, γάμοι, κηδείες κλπ, θα εκτελούνται δωρεάν και τα «ιδιαίτερα ωφελήματα» των εφημεριών καταργούνται επειδή οι ιερείς θα αποζημιώνονται «διά μείζονος μισθοδοσίας». Ο Μ. Μελίρρυτος καταθέτει τα εν τη Ορθόδοξω κατ' Ανατολάς Εκκλησία κρατούντα, σύμφωνα με τα οποία όλες οι ιεροτελεστίες εκτελούνται δωρεάν και οι ιερείς ούτε ιδιαίτερα ωφελήματα έχουν, ούτε αποζημίωση «διά μείζονος μισθοδοσίας», πλην της προαιρετικής προσφερομένης δωρεάς των Χριστιανών, και παρά ταύτα «διατηρούνται αξιοπρεπώς μετά των συζύγων και τέκνων αυτών».

Ιδιαίτερα εντύπωση προκαλούν τα οριζόμενα υπό των Παλαιοκαθολικών στο έβδομο άρθρο, ήτοι ότι σε όλες τις πομπές και τους ενταφιασμούς καταργείται «πάσα ανισότης» και ότι μόνο ένας ιερεύς θα τελεί τον ενταφιασμό των πλουσίων και των πενήτων. Σχολιάζοντας το ρηθέν άρθρο δηλώνει ότι βλέπει τους Παλαιοκαθολικούς να πλησιάζουν πολύ το «αρχέτυπον» της Αποστολικής Εκκλησίας, η οποία ουδέποτε διέκρινε πλούσιο ή πένητα, βασιλέα ή στρατιώτη. Προτρέποντας δε τους Παλαιοκαθολικούς να αναλογισθούν την ματαιότητα του κόσμου, γράφει: *«μιμήθητε ημάς του να φέρητε τον νεκρόν εις τον τάφον συνοδευόμενον από τους φίλους και συγγενείς αυτού με ανοικτόν πρόσωπον, και με εσταυρωμένας τας χείρας επί του στήθους, όπερ εστί λίαν συγκινητικόν της ματαιότητος του κόσμου του αποθανόντος προσώπου»*.

Ο σχολιασμός του Μ. Μελίρρυτου επί των επομένων τεσσάρων άρθρων (Η' έως ΙΑ') του κειμένου των Παλαιοκαθολικών είναι εκτενέστερος και αναλυτικότερος. Έτσι, επί του ογδόου άρθρου στο οποίο ορίζεται και ότι «η μυστική αξιολόγησις καταργείται», ο Μ. Μελίρρυτος, αφού αναφέρει αρχικώς ότι κατά τους πρώτους αιώνες του Χριστιανισμού οι Χριστιανοί εξομολογούντο δημόσια ενώπιον της Εκκλησίας, αλλά συν τω χρόνω λόγω της πληθυσμιακής αυξήσεως των Χριστιανών η Ορθόδοξη Εκκλησία όρισε τους πνευματικούς Πατέρες για την μυστική εξομολόγησις, ασκεί εν συνεχεία δικαία και τεκμηριωμένη κριτική στην Παπική Εκκλησία, γράφων: *«Η Ανατολική Ορθόδοξος Εκκλησία ουδέποτε κατεχράσθη τας αμαρτίας του εξομολογουμένου, αλλ' η Λατινική Εκκλησία μετεχειρίσθη την εξομολόγησιν ως μέσον δι' ου να μανθάνη τα μυστικά των ανθρώπων, και τους προδίδη ή εις την διοίκησιν ή εις το πυρ· ώστε έχετε δίκαιον να μισήτε και αποστρέψησθε, φίλοι Γερμανοί, την τοιαύτην εξομολόγησιν...»*.

Στον παρόντα σχολιασμό επεκτείνεται και σε άλλες αιρετικές κακοδοξίες της Παπικής Εκκλησίας επισημαίνοντας ότι: *«Το καθαρτήριον πυρ, το οποίον δεν γνωρίζομεν ημείς οι Ανατολικοί Ορθόδοξοι Χριστιανοί, ούτε που των Αγίων Γραφών εύρηται, είναι εφεύρημα των Παπών χάριν αισχροκερδείας, ώστε κάμετε φρόνιμα να καταργήσητε το ανύπαρκτον Καθαρτήριον Πυρ ως και την κατά τους Πάπας ιδίαν*

εξομολόγησιν, και να δεχθήτε μόνον τον τρόπον της εξομολογήσεως της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας των Ελλήνων...».

Άξιο ιδιαίτερας προσοχής είναι το έννατο άρθρο, στο οποίο αναφέρετε ότι: «πάσαι αι εις προσκύνησιν αποδημίας αι αποσπώσαι τους λαούς από τας εργασίας, πάσαι αι λιτανίαι παύσουσι». Ο Μ. Μελίρρυτος επικροτεί την ως άνω θέση των Παλαιοκαθολικών γράφοντας ότι: «Έχετε δίκαιον φίλοι Γερμανοί, ν' αποτρέπητε τους ορθοδοξήσαντας, όσον ούπω, Γερμανούς από τας ιεράς πορείας ή αποδημίας, ως αποσπώσας τους λαούς εκ των εργασιών αυτών, ως και αι λιτανείαι· διότι το ιερατεϊόν της Δύσεως έκαμε μεγάλας καταχρήσεις τούτων...». Καταγράφει δε και την επικρατούσα κατάσταση στην Ορθόδοξη Εκκλησία αναφέροντας ότι: «...αι πομπώδεις λιτανείαι ή αποδημίας εν τη ημετέρα Ορθοδόξω Εκκλησία ουδέποτε εγένοντο διά παρακινήσεως ή βίας των ιερωμένων μας· διό και εις το έθνος έχομεν ανέκαθεν ολίγους τοιούτους πένητας προσκυνητάς, μόνον δε οι γεγηρακότες και οι πλούσιοι, οίτινες διέθεσαν τα τε ηλικιωθέντα τέκνα και την περιουσίαν αυτών, ούτοι μόνον υπήγον εις προσκύνησιν των αγίων τόπων, ή άλλο μερών, όπου εφημίσθησαν, τυχόν, θαύματα αγίων.. προς δε προσέθετον τοις ποθούσι τας ιεράς πορείας, τας τε της οδοιπορίας βασάνους και τα μάταια αυτών έξοδα, παρακινούντες αυτοίς, τα διά την ιεράν πορείαν ωρισμένα χρήματά των να τα εξοδεύωσιν εις υπανδρείαν απόρων παρθένων, ή εις βοήθειαν σχολείων...».

Αφού επαινεί το «ελληνικόν ιερατεϊόν» προτρέπει τους Παλαιοκαθολικούς Γερμανούς να μιμηθούν καθ' όλα τους Ορθοδόξους Έλληνες Ιερείς ακόμη και στην ιερατική ενδυμασία τους, επειδή τα ιερατικά άμφια και η όλη ενδυμασία και εμφάνιση των παπικών κληρικών, όπως ο ίδιος γράφει, προσιδιάζει σε «αχθοφόρους καρναβαλίων».

Επειδή στο δέκατο άρθρο ορίζεται ότι: «η λατρεία των εικόνων δέον να εμποδισθή ολοσχερώς», ο Μ. Μελίρρυτος, αφού επισημαίνει ότι στην Ορθόδοξη Εκκλησία η προς τις εικόνες τιμή δεν συνιστά πράξη ειδωλολατρείας, προτρέπει τους Παλαιοκαθολικούς να μη καταργήσουν αυτές ολοσχερώς, «...ίνα μη συμβώσι νέα σκάνδαλα και νέα αιρέσεις εν τη παλαιά υμών ονομασθησομένη Καθολική Εκκλησία».

Στο ενδέκατο και τελευταίο άρθρο οι Παλαιοκαθολικοί Γερμανοί ορίζουν, ότι: «η λατρεία των ιερών λειψάνων καταδιώκεται υπό του κράτους και καταργείται καθ' ολοκληρίαν». Ο Μ. Μελίρρυτος στο σχολιασμό του αφού αρχικώς δικαιολογεί εν μέρει την απόφαση αυτή των Παλαιοκαθολικών Γερμανών λόγω των επαίσχυντων πρακτικών τις οποίες εφαρμόζαν οι του καθολικού της Δύσεως ιερατεϊού κληρικοί σκανδαλίζοντας τον λαό, εντούτοις εν συνεχεία διδάσκει αυτούς ότι: «... αφού τιμώμεν σήμερα με μυρίας τιμάς τους αγωνισθέντας υπέρ πατρίδος, πόσω πλειότερον πρέπει να τιμήσωμεν τους αγωνισθέντας υπέρ της διδαχθείσης αληθείας του Σωτήρος ημών ... τους Χριστιανούς υμών να μη λατρεύωσιν, αλλά να σέβωνται και τιμώσιν, ως ημείς οι Έλληνες, τα ιερά λείψανα των Αγίων».

Κατακλείοντας το «πονημάτιον» τούτο ο Μ. Μελίρρυτος προτρέπει τους Παλαιοκαθολικούς Γερμανούς ν' απορρίψουν την αιρετική προσθήκη του Filioque στο Σύμβολο της πίστεως καθώς επίσης και τις καινοφανείς αιρετικές διδασκαλίες της Παπικής Εκκλησίας περί του μετά θάνατον «Καθαρτηρίου πυρός» και περί του «Αλαθήτου του Πάπα». Ευχή του Μ. Μελίρρυτου προς όλους τους Καθολικούς λαούς

της Ευρώπης, τους Λουθηρανούς και τους Καλβινιστές είναι να πλησιάσουν «...πάντες εις την ημετέραν ορθόδοξον πίστιν, ως την μόνην αρχέτυπον αποστολικήν, και γεννήσεται κατά την πρόρρησιν του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, μία Ποίμνη, εις ποιμήν. Γένοιτο!!!».

Ο «ταπεινός Μ. Μελίρρυτος», όπως ο ίδιος υπογράφει το ως άνω ιστορικό - θεολογικό πονημάτιό του, κατά μήνα Αύγουστο του έτους 1871, δεν εδημοσίευσε έκτοτε κάποιο άλλο μελέτημά του και εχάθησαν εν γένει τα ίχνη του. Το ευσύνοπτο κείμενο το οποίο διά του παρόντος άρθρου μας δημοσιεύουμε είναι το μέχρι τούδε δεύτερο γνωστό πόνημά του μετά το προειρημένο ιστορικό δημοσιευθέν μελέτημά του, υπό τον τίτλο: «Περιγραφή Ιστορική και Γεωγραφική Υπ' Εκκλησιαστικήν Έποψιν της Θεοσώστου Επαρχίας Μαρωνείας».

Η δε παρουσίαση διά του παρόντος δημοσιεύματός μας του δευτέρου, αγνώστου παντελώς στους πλείστους, πονηματίου του Μ. Μελίρρυτου, αποτελεί την ελαχίστη δημόσια τιμή στη μνήμη και την προσφορά του στην Εκκλησία, το Ρωμαϊκό Γένος και την παλαιά Πατριαρχική Ιερά Μητρόπολη Μαρωνείας.